საქართველოს სოც.-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტია

დრ. მთავარ კომიტეტის ორგანო

№ 24 1921 წ. სამშაბათი მარტის 29 № 4

ფასი 50 მანეთი

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სოციალისტ-ფედერალისტი

რედაქციის მისამართი:
დამფუძნებელი კრების ქ. № 6
ტელეფონი 12—29

მიიღება ხელის მოწერა
„სოციალისტ-ფედერალისტზე“
სახლში მიტანით გაზეთი დირს თვეში 1500 მან.

ოთხშაბათს, მარტის 30, საღამოს 6 საათზე

რკინის გზის მუშა-მოსამსახურეთა

სოციალის.-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტიის ორგანიზაცია იწვევს

მუშა-მოსამსახურეთა კრებას

რომელზედაც მოხსენებას აკეთებს

პროფ. შალვა ნუცუბიძე

თანამედროვე მომენტზე, ასეთივე კრებას გამართავს სოც.-ფედერალისტთა

ფარმაცევტთა ორგანიზაცია

პუთშაბათს, მარტის 31, საღამოს 6 საათზე.

ჩვენი გზა

მომენტი.

ის მოვლენები, რომლებსაც ამ უკანასკნელ ხნის განმავლობაში ადგილი ჰქონდა ჩვენს ქვეყნაში, მოითხოვენ დაკვირვებულს და ობიექტურ შესწავლას. ეს აუცილებელი პირობაა იმისათვის, რომ ვიცოდეთ რა გზით უნდა მიმართოს პარტიამ თავისი მუშაობა, რა აქვს მას გასაკეთებელი მდგომარეობის და ნაციონალურ-ფედერალობის მოთხოვნით და მსოფლ მხედველობის კარნახით. ჩვენ ვფიქრობთ, მომენტში გარკვევამ უნდა მოგვცეს საშუალება გადაჭრილი პასუხი გავსცეთ ყველა იმ საკითხებს, რომლებიც ცხოვრებამ ჩვენს წინ დაყენა და პრაქტიკულ პოლიტიკის საშურ საგნად აღიარა. როგორი ფორმაც, როგორ იდეოლოგიური გამართვაც არ უნდა მიეცეს ჩვენში მომხდარ ამბებს, რა სახითაც მისი გამომეურებას არ უნდა შეეცადოს ესა თუ ის ჯგუფი, ერთი რამ ყველასათვის ცხადი უნდა გახდეს: ჩვენშიც საქართველოს ტერიტორიაზე, ერთი მეორეს დაუტაკა ორი ძალა, ორი პოლიტიკა—ე. წ. მენშევიზმი და ბოლშევიზმი. იმის გასაგებად, თუ რა გვაქვს საფუძველად ამ ორი ძალის დატაკებს, რა ამოძრავებდა ოითოეულ მათგანს, ან რა გასასამართლებელი საბუთი ჰქონდა უკვე განცდილ საბედისწერო ომს, უნდა მივმართოთ მებრძოლ ძალების მოწინააღმდეგე პოლიტიკურ გეზის გარკვევას.

ამ თვალსაზრისით, ჩვენში მომხდარი ამბები შეუძლებელია ფარმოიდგინოთ გარეშე იმ დიად ისტორიულ ოვლენისა, რომელსაც რუსეთის რევოლიუციაა ეწოდება, ვინაიდან სწორედ ამ რევოლიუციაში პირველად საბედისწერო ბრძოლაში შეხვდენ ერთი მეორეს ბოლშევიზმი და მენშევიზმი. ამდენადვე, გასაგები ომი ერთ ერთი მომენტია იმ დიად ისტორიულ პროცესისა, რომელიც დაიწყო რუსეთის რევოლიუციით და რომლის დასასრული შორეულ მომავალში ჯერ გაურკვეველად ისახება. ამ ხაზზეა ნებით ისტორიისა მოთავსებული ჩვენი ქვეყნის გუშინდელი ამბები და ვანც ამ ხაზის დასაწყისს ვერ წარმოიდგენს ის ვერც დღევანდელს მომენტს მიაგნებს და გაიგებს და ვერც მომავალს გაითვალისწინებს.

ყოველ პოლიტიკურ სიმდინარეობას, ყოველ პოლიტიკურ პარტიას ცხოვრებაში რაიმე გასამართლებელი მიზეზი, რაიმე დასაყრდენი უნდა მოეპოვებოდეს. გარეშე ამისა პოლიტიკური მიმდინარეობა, ანუ უფრო მოკლედ, პოლიტიკა მკვდარია, ოცნებაა, მოჩვენება. შესაძლოა ვისმე გაუნდეს თავში ძალიან ლამაზი და დალაგებული გეგმები, მაგრამ ამას არავითარი დირებულება არ ექნება, თუ ცხოვრების სინამდვილე სულ სხვას მოითხოვს და სხვა გზით მიმდინარეობს. ამიტომაც, ყოველგვარი პოლიტიკა, თუ ის ცხოვრებასთან შეხამებულია, მოითხოვს იმ ძალას, რომელსაც ის ემყარება, ინტერესებს, რომელთაც ის გამოხატავს, პირობებს, რომლებშიაც ამ ძალაზე დაყრდნობით ამ ინტერესების რეალიზაცია უნდა მოხდეს.

თანამედროვე კლასობრივ საზოგადოებაში, იქ სადაც ინდუსტრიის და აღებ-მიცემობის განვითარების ნიადაგზეა ჩამოყალიბებული კლასობრივი ურთიერთობა, ყოველგვარ პოლიტიკას ეკონომიური საფუძველი აქვს, კლასობრივი დადებული. სწორედ ამ თვალსაზრისით უნდა იქნას შეფასებული იმ ძალების ბრძოლა, რომლებიც პირველად რუსეთში და შემდეგ ჩვენში ერთი მეორეს შეხვდენ და ერთი მეორეს დაეჯახნენ.

ბოლშევიზმსა და მენშევიზს შორის დიდი ხანია არსებობს თეორიული სხვაობა, მაგრამ ამას ჩვენთვის დღეს ისეთი მნიშვნელობა არ აქვს. უფრო სწორედ რომ ვსთქვათ, ეს იმდენად თეორიული განსხვავება არაა, როგორც ერთ.ხა და იმავე იდეოლოგიის სხვა და სხვა გვარად გაგება. მარქსიზმში ახალ წყობილებაში გადასასვლელი გზები ყოველთვის ერთგვარად არაა წარმოდგენილი და მის ნიადაგზე შესაძლო შეიქნა სხვა და სხვა პოლიტიკის გამომუშავება. შეიძლება ითქვას, რომ საერთოდ შესაძლო იყო ორი ძირითად განსხვავებული გაგება მარქსისტულ პოლიტიკისა კაპიტალისტურ საზოგადოების დამხობაში და ახალ წყობილების შექმნაში. ორგანიული და კატასტროფიული პოლიტიკის ენაზე ეს არის დემოკრატიზმი პარლამენტარიზმით ერთის მხრივ და რევოლიუციონური გზა დიქტატურით მეორეს მხრივ. რა თქმა უნდა სხვა და სხვა შემთხვევებში შეაძლო იყო სხვა და სხვა ცვლილებები, როგორც ერთ ისე მეორე ძირითად თვალსაზრისი.

დემოკრატიზმის პოლიტიკა ისტორიულ ობიექტივიზმს ემყარება. ამ თვალსაზრისით ისტორიული აუცილებლობის თანახმად ბურჟუაზია შექმნის ნივთიერ პირობებს სოციალისტურ წყობილებისათვის და როდესაც ერთ-ერთ სიფხურზე საწარმოო ძალთა განვითარებისა, წინააღმდეგობა საზოგადოებრივსა და მოწყობილ წარმოებისა და კერძო საკუთრებას შორის აშკარა გახდება, უმრავლესობა—დემოკრატია აიღებს ხელში ძალა-უფლებას და ბურჟუაზია ჩამოდგება და დამყარდება სოციალიზმი. აქ ძალდატანებაც იქნება საჭირო, დიქტატურა—ასე მსჯელობენ ამ პოლიტიკის მომხრენი, მაგრამ ეს იქნება უმრავლესობის უმცირესობაზე ბატონობა ანუ „დემოკრატიული დიქტატურა“. ამ სახის დიქტატურა შესაფერად მიაჩნიათ დემოკრატიის პოლიტიკის მომხრეთაც.

რევოლიუციონურ გზის მომხრეთ ისტორიულ აუცილებლობაზე ისეთი ამსოლუტური წარმოდგენა არ აქვთ. მათი აზრით სოციალიზმი არ შეიძლება იყოს შედეგი იმ ორგანიული პროცესის, რომლის დროს კლასთა თანამშრომლობის ნიადაგზე იქმნება სიმდიდრე, რომლის მემკვიდრეთ უნდა იქცეს პროლეტარიატი; სოციალიზმი შეიძლება იყოს შედეგი მხოლოდ კატასტროფის, რომელსაც განიცდის კაპიტალისტური წყობილება და რომლის დროს პროლეტარიატი არა თუ სწყვეტს ყოველივე კავშირს ბურჟუაზიასთან, არამედ იარაღით ხელში გამოდის სახელმწიფო აპარატის ხელში ჩასაგდებად და თავის ძალა-უფლების ე. ი. პროლეტარიატის დიქტატურის დასამყარებლად.

თეორიულად ეს კრიზისი სხვა და სხვა სახით იყო გათვალისწინებული, მაგრამ სინამდვილეში კრიზისი მოხდა მსოფლიო იმპერიალისტურ ომის სახით. ბურჟუაზიის პოლიტიკამ ნივთიერ სიმდიდრეთა დაგროვების პროცესსში მილიტარისტური ხასიათი მიიღო და გავლენის სფეროების შეძენის ნიადაგზე გამოიწვია დიდი მსოფლიო კრიზისი, რომელმაც შთანთქა ყოველივე სიმდიდრე და კეთილდღეობა სილარიბეში და გაჭირვებაში ჩაგდო. ისტორიამ დასვა საკითხი: დაიწყოს თავიდან კლასთა თანამშრომლობა, რომ ამ ხაზით აღორძინდეს ეკონომიური ცხოვრება და მით კვლავ შეიქმნას ნივთიერი პირობები სოციალურ გარდაქმნისათვის თუ ამ კრიზისმა ნათელჰყო კაპიტალისტურ სახელმწიფოს „ზედნაშენის“ წინააღმდეგობა მის ეკონომიკასთან?

შ. ნუცუბიძე.

სოციალისტურ საქართველოში

შაბლონი თუ ორიგინალობა.

ბოლშევიკების შემოსვლის პირველ დღეებშივე ფრიად საყურადღებო და დიდმნიშვნელოვანი მოლაპარაკება გაიმართა ლენინსა და საქართველოს მთავრობის წევრთა შორის იმ შინაური პოლიტიკის შესახებ, რომელსაც უნდა დაადგეს საბჭოთა მთავრობა საქართველოში. სრული პრინციპიალური თანხმობა, რომელიც ლენინსა და საქართველოს მთავრობის წევრთა შორის აღმოჩნდა, საბუთს გვაძლევს ვიფიქროთ, რომ ძირითადი საკითხები ჩვენი სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობისა სოციალისტურ საფუძველზე სწორედ ისე გადაწყდება, როგორც ამას უკვე შეთანხმებული აზრი მოითხოვს.

უმთავრესი რჩევა, რომელიც ლენინმა მისცა ჩვენს მთავრობას იმაში მდგომარეობს, რომ მას საჭიროდ მიაჩნია ახალ არმშენებლობის ხანაში ჩვენი მმართველები მოერიდნენ რუსეთის შაბლონს და სოციალისტური მოქმედება შეუფერდონ ჩვენი ქვეყნის განსაკუთრებულ სოციალურ პირობებს.

ჩვენ, ვიცით, რაშიაც გამოიხატება რუსეთის შაბლონი. ამიტომ, ლენინს რომ მარტო ეს რჩევა მიეცა, დასკვნის გაკეთება არ გაგვიჭირდებოდა. მაგრამ ლენინი ამითიც არ დაკმაყოფილდა და მოისურვა კონკრეტიზაცია იმისა, თუ როგორ ესმის მას ეს შაბლონი. უპირველესად ყოველისა მან ყურადღება მიაქცია იმ გარემოებას, რომ ჩვენში აუცილებლად დაცულ უნდა იქმნას წვრილი ვაჭრობა. წვრილი ვაჭრობის დაცვა და ზოგიერთ შემთხვევაში კი დახმარების აღმოჩენაც, როგორც ამას ლენინი ამბობს, ჰგულისხმობს და მოითხოვს არა მარტო იმას, რომ სავაჭროები დია იყოს და ამ სავაჭროების საქონელი უზრუნველყოფილი იყოს რეკვიზიციისაგან, არამედ იმასაც, რომ შეიქმნას ისეთი საერთო პირობები გაცვლა-გამოცვლისა, როდესაც ამ პატარა სავაჭროებს საშუალება მიეცემათ თავისუფალ ბაზარზე იშოვონ საქონელი და შეავსონ თავიანთი სავაჭროები. ეს უპირველესად ყოველისა იქნება სასურსათო ხასიათის საქონელი, პროდუქტები სოფლის ინდივიდუალური ან კოოპერატიული, ამბანაგური მეურნეობისა.

ამ მიზნის განსახორციელებლად კი საჭიროა ორიგინალური და არა შაბლონური გადაწყვეტა მრავალი ისეთი ძირითადი საკითხისა, რომლებზედაც დამოკიდებულია შესაძლებლობა აღებული კურსის დაცვისა და განვითარებისა. ფულის, ანუ უკეთ რომ ვსთქვათ, ფულის ნიშნების საკითხი, საკითხი მიწის პერიოდული გადამიჯვნისა, ნატურალური გადასახადი და მრავალი ამისთანა საკითხები თვით რუსეთშიაც დღეს იმნაირად არა სწყდება, როგორც პირველ ხანებში სწყდებოდა. რუსეთის საბჭოთა გაზეთებიდან უკვე ვტყობილობთ, რომ თითქმის ყველა ეს საკითხი თვით რუსეთშიაც პირვანდელ შაბლონურ ხასიათს ჰკარგავს და უფასდება ცხოვრების რეალურ პირობებს. მით უფრო არავითარი საჭიროება არ მოითხოვს ეს შაბლონები ვიხმაროთ საქართველოში და არ ვისარგებლოთ რუსეთის გამოცდილებით.

ამ საკითხების შესახებ ჩვენ თავის დროზე გვექნება საუბარი მკითხველებთან; დღეს კი დავკმაყოფილდებით იმით, რომ აღვნიშნავთ უკვე მომხდარ ფაქტს საქართველოს მთავრობასა და ლენინის შორის არსებულ შეთანხმებისას სოციალისტური შემოქმედების ამ ძირითად საკითხებში.

ჩვენი ქვეყანა განსაკუთრებული სოციალური სტრუქტურის ქვეყანაა; ფორმები მიწის სარგებლობისა სრულიად სხვადასხვანაირია საქართველოს სხვა და სხვა კუთხეში; მესაქონლეობა, მევენახეობა, მეაბრეშუმეობა, მეთამბაქოობა,—ყველა ეს დარგი სახალხო მეურნეობისა განსაკუთრებულ დაკვირვობას მოითხოვს და, თუ სადმე არის საჭირო ორიგინალობის გამოჩენა, სწორედ ამ დარგებში.

საბჭოთა სისტემის უცხოელი ინსტრუქტორები დიდს დახმარებას გაუწევენ მხოლოდ ფორმალური ორგანიზაციის მოწყობის საქმეში, ფაქტიური აღმშენებლები კი უნდა იყვნენ მხოლოდ ადგილობრივი ცხოვრების კარგი მცოდნენი, რომლებიც შესძლებენ და თავიანთ ცოდნას ახალი ცხოვრების პირობებს შეუფარდებენ, შეუთანხმებენ.

საუბედურად ჩვენში ჯერჯერობით ასე არ არის. სახალხო მეურნეობის უმაღლეს დაწესებულებებს აუარებელი ისეთი ხალხი მიაწყდა, რომელთაც სრულიად არავითარი კავშირი არა აქვთ არც სოციალიზმთან და არც საქართველოს სახალხო მეურნეობასთან.

თუ ეს ორგანიზაციები საბოლოოდ ამ შემთხვევით ხალხის ხელში დარჩა, ჩვენი სახალხო მეურნეობა საბოლოოდ დაიღუპება და სოციალიზმი ხომ ამ უცნაურად გაკომუნისტებულ ხალხის ხელში მასხრობად გადაიქცევა.

ქართველი ხალხის სოციალისტური სინდისი, რასაკვირველია, ამას ადვილად ვერ შეურიგდება ..

მოუხვენარი.

დეკრეტი № 5.

საქართველოს სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკის რევოლიუციონური კომიტეტისა.

რეკვიზიციისა და კონფისკაციაზე.

1. არავითარი ქონება არ შეიძლება ჩამორთმეულ ან დაკავებულ იქნეს გარეშე იმ წესებისა, რომელიც აქ არის ნაჩვენები.

2. რეკვიზიცია ეწოდება სახელმწიფოს მიერ იძულებით ჩამორთმევას ან დროებით დაკავებას ქონებისა, რომელსაც ჰფლობს კერძო ან საზოგადოება იმ ფასად რომელსაც განსაზღვრავს ხელისუფლების სათანადო ორგანოები (ამ 9 და 10).

3. კონფისკაცია ეწოდება სახელმწიფოს მიერ უსასყიდლო იძულებით ჩამორთმევას იმ ქონებისა, რომელსაც ჰფლობს კერძო პირი ან საზოგადოება.

4. საერთო სახელმწიფო მომარაგების მიზნით სურსათ-სანოვაგის ან სამეურნეო საწარმოო საგნების რეკვიზიციის უფლება ეძლევა საქართველოს სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს პრეზიდიუმს და მომარაგების სახალხო კომისარს კუთვნილებისამებრ. ხოლო ორივე უწყება ანხორციელებს თავის უფლებას. როგორც პირდაპირ, ისე ადგილობრივ ორგანოების საშუალებით.

შენიშვნა: უფლება და წესი რეკვიზიციისა და კონფისკაციისა სხვა უწყების მიერ განისაზღვრება საგანგებო დეკრეტებით.

5. კონფისკაციის უფლება ეკუთვნის გარდა ზემოხსენებულ ორგანოებისა, აგრეთვე სრულიად საქართველოს საგანგებო კომისიას პრეზიდიუმს, რევოლიუციონურ ტრიბუნალებს, სახალხო სასამართლოებს, რომელნიც მიმართავენ ამ ზომებს, როგორც სასჯელს; ეს უფლება ხორციელდება ზემო ნაჩვენებ ორგანოების განსაკუთრებულ დადგენილებით, რომლის წერილობითი ასლი გადაეცემა დაინტერესებულ პირებს. თანახმად ამ დეკრეტში მოხსენებულ მე-10 მუხლისა. რევოლიუციონურ ტრიბუნალებს და სახალხო სასამართლოებს თავისი დადგენილება კონფისკაციის შესახებ შეაქვთ სასამართლოს განაჩენში.

6. რეკვიზიცია ან კონფისკაცია ასაოჯახო ნივთებისა (ავეჯეულობა, ტანისამოსი, ფეხსაცმელი, ჭურჭლეული და სხვ.) აღკრძალულია იმ შემთხვევაში. როდესაც საზოგადოებრივი საჭიროების ინტერესი მეტად მწვავედ მოითხოვს ზემოაღნიშნულ ნივთებს. უფლება მათი რეკვიზიციისა ანუ კონფისკაციისა ეკუთვნის საგანგებო კომისიას, რომელშიაც შეიტანენ წარმომადგენელნი საგუბერნიო რევკომისა. საგუბერნიო სახალხო მეურნეობის საბჭოსი და საგუბერნიო მომარაგების კომიტეტისა იმ პირობით, რომ თვითეულ შემთხვევაში აცნობებენ სათა-

ნადო ცენტრალურ ხელისუფლებას. რეკვიზიციისა და კონფისკაციის ყოველ შემთხვევას აუცილებელ ესწრებიან აგრეთვე წარმომადგენელნი ადგილობრივი ხელისუფლებისა.

7. რეკვიზიცია და კონფისკაციით ჩამორთმეული ქონება ჩაირიცხება საქართველოს სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკის საკუთრებად, ან დროებით საკუთრებად და გადაეცემა ხელისუფლების სათანადო ორგანოთა მიერ არა უგვიანეს სამი დღისა, დღიდან მათი ჩამორთმევისა.

ორგანოები, რომელიც ადგენს რევიზიციის და კონფისკაციის მოხდენას და აგრეთვე ის ორგანოებიც, ვისთანაც გადადის რეკვიზიციით და კონფისკაციით ჩამორთმეული საგნები, აწარმოებენ სწორე აღრიცხვას და ინვენტარის სიას.

შენიშვნა: უფრო დაწვრილებითი წესი კონფისკაციით და რეკვიზიციით ჩამორთმეული საგნების სათანადო უწყებათადმი გადაცემისა და აგრეთვე მათი აღრიცხვისა და შეფასებისა, შემოღებულ იქნება იუსტიციის სახალხო კომისარის ინსტრუქციით, რომლის გამომუშავებაში მონაწილეობას მიიღებს მომარაგების სახალხო კომისარის მეურნეობის უმაღლესი საბჭო და მუშათა და გლეხთა იხსპექციის სახალხო კომისარი. ამ ინსტრუქციის გამოცემამდის ძალაში რჩება საერთო წესი, რომელიც მოსსენებულია ამ დეკრეტის მე 7-10 მუხლ.

8. გამოსყიდვა რეკვიზიციით ჩამორთმეულ ქონება მთავრობის იმ ორგანოს მიერ, რომელმაც დაადგინა რეკვიზიციის მოხდენა ეროი თვის განმავლობაში, დღიდან სარეკვიზიციო აქტის ახლის ჩაბარებისა დაინტერესებულ პირისადმი.

9. თვითეულ რეკვიზიციის, კონფისკაციის და ქონების დაკავების შემთხვევაში ჩამორთმევის დროს შედგენილ უნდა იქნეს საგანგებო აქტი, სწორი აღნიშვნით: 1) ფორმულარული საფუძველისა რომლის ძალითაც იგი ხდება და 2) რეკვიზიციით და კონფისკაციით ჩამორთმეულ ქონებისა. კონფისკაციის ან რეკვიზიციის სახით ჩამორთმეულ ქონების პატრონს ზემოხსენებულ აქტის ასლი გადაეცემა არა უგვიანეს სამი დღისა

10. იმ შემთხვევაში, თუ კონფისკაცია ხდება სასჯელის სახით ხელისუფლების ორგანოები, რომელიც ახდენენ კონფისკაციას, ვალდებულნი არიან დაუტოვონ ჩამორთმეული საგნების პატრონს და მის ოჯახის წევრეს ოჯახისათვის საჭირო საგნები და ავრეთვე საგნები პროფესიისა და წარმოებისა იმ ზომით, რაც მიღებულია საერთო წესით.

ამასთანავე საჭიროა, უკანონო მოქმედებაზე კონფისკაციის შესრულების დროს უნდა მიეცეს ადგილობრივ რევკომის პრეზიდიუმს, რომელიც ვალდებულია სამი დღის განმავლობაში განიხილოს საჩივარი არსებითად.

11. ამ დეკრეტის დარღვევისათვის დამნაშავენი სამსახურის პირნი პასუხს აგებენ სახალხო სასამართლოს წინაშე.

12. კომისია, რომელიც ნაჩვენები არის მე-6-ში, არსდება საგუბერნიო რევკომთან,

საქართველოს სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკის რევკომის თავმჯდომარე ფ. მახარაძე. შანაგან საქმეთა სახალხო კომისარი ბ. კვირკველია. მთავრობის მდივანი გაბრიჩიძე. 1921 წლ. მარტის 20 ქ. ტფილისი. სასახლე.

„ახალი სხივი"

რედაქციის განცხადება.

ბ-ნო რედაქტორო! ბრძანეთ მოგვეცით თქვენი გაზეთის საშუალებით განვაცხადოთ შემდეგი:

დ. ხარითონოვილის რედაქტორობით გამოვიდა გაზეთი „მუშათა ერთობა". გაზეთში ნათქვამია, რომ იგი სდგას დამოუკიდებელ სოციალ-დემოკრატიულ პოზიციაზე.

„დამოუკიდებელ სოციალ-დემოკრატიის" პლატფორმით საქართველოში პირველად გამოვიდა „ახალი სხივის" ჯგუფი დამფუძნებელ კრებაში.

გაუგებრობის გასაფანტავად ჩვენ საჭიროდ მიგვაჩნია ვაუწყოთ ყველას, რომ „მუშათა ერთობა" სრულიად დამოუკიდებელია იმ იდეოლოგიისაგან, რომელსაც იზიარებს, „ახალი სხივი".

ჩვენ შეეცდებით „ახალი სხივის" გამოცემის გაგრძელებას და იქ ძალინ გამოვსთქვამთ ჩვენს შეხედულებას საქართველოში აწ შექმნილ სოციალ პოლიტიკური მდგომარეობის შესახებ.

ვსთხოვთ „მუშათა ერთობას" გადაბეჭდოს ეს ჩვენი განცხადება.

„ახალი სხივის" საორგანიზაციო კოლეგიის წევრნი **ალექსანდრე ნინიძე, მუხრან ბოჭოლაკა.**

ახალი ამბები

— **ქართვ. ხელოვანთა კრება.** დღეს, მარტის 29, ხუთშაბათ დღეს 4 საათზე ქართველ ხელოვანთა სასახლეში (სოლოლაკი, სერგიევის ქ. № 13) გაიმართება

პეტრე კროპოტკინი

ბიოგრაფია და დოქტრინა.

„დღეს, როდესაც საფრანგეთის „ოსპგლ კანელები", თავის კანონიერ გეოგრაფიის ბრძოლეს გამოსახვად სთვლიან რუსეთის მეფის ფერხთა წინაშე გდება, მე გასაკუთრებით მესიამოვნება თავი სუფლ პიროვნებათა მეგობრობა. იმ პირებთან, რომლებსაც ეს მეფე ან ცემით მოადგენენ ბოლოს, ან ამოიღრძობინებდა რომელიმე ციხეში, ან ჩამოახრჩობინებდა თავის სამეფოს რომელიმე მივარდ ილ კუთხეში. ამ მეგობრებთან წუთით ვიგიწყებ რენეგატთა სახიზღრობას, რომელნიც ახალგაზრდობაში ხმის წართმევამდე გაჰკიოდნენ: „თავისუფლ ან თავისუფლებ!"-ო, და დღეს კი ვარჯ ზობენ, რომ როგორმე შეეთანხმონ „მარსელიეზა" და „ბოეე ცარია ხრანს"-ო. ასე სწერს დიდი ანარქისტი ელიზე რეკლიუ, კროპოტკინის შესახებ, თავის წიგნასტყვაობაში, კროპოტკინის წიგნს „La Conquete du Pain"-ს რომ წაუძღვარა. კროპოტკინის საუკეთესო დახასიათებაა.

სხვანაირად ვერც ასწერდნენ „მეამბოხის სიტყვების" ავტორს, რომელიც რუსეთის უფამურობის დროს გადავარდა ევროპის ატორტმანებულ ცხოვრებაში, და სანჩობელას გაქცეული, თვით უმზადებდა გილიოტინას მთელ კეთილშობილობის საზოგადო რივ-პოლიტიკურ სტრუქტურას. მაგრამ მხოლოდ ამ მხრივ გაბიჯვა როდია საკმარისი. ანარქისტ კროპოტკინამდე არსებობდა სავადი კროპოტკინი და თუ ამ მეტამორფოზას არ გავითვალისწინებთ, ვერ ჩავწვდებით დიდ რევოლიუციონერის ღრმა ბუნებას.

—„ჟარხანა-ფაბრიკების შეხუთულ და დამჩაგვრელ ატმოსფეროში, ბუნებიან საცდილოებში, „ჩერდაკების" სახურავებ ქვეშ, მაღაროების ნოტიო დერეფნებში, დღეს იბადება ახალი ქვეყანა"-ო.

ANTIQUARIAT BUCHHANDLUNG

ფოსტა ტელეგრაფის დამოკიდებულების საკითხის მოსაწესრიგებლათ წასული ფოსტა-ტელეგრაფის სახალხო კომისრის მოადგილე ამხ. კამარაული. მისი სიტყვით კავშირი რუსეთთან აღდგენილია სამოლოდ. ფოსტა გიგზავნება საქართველოს სამხედრო გზით კავკავში ცხენებით, სადაც მოხდება განაწილება და გაგზავნა რუსეთის ყველა ქალაქებსა და ადგილებში. ჯერ-ჯერობით მიიღება მხოლოდ უბრალო კორესპოდენცია.

— **ტფილისის გუბერნიის მილიციის უფროსის თანაშემწის თანამდებობის აღმასრულებლათ** დანიშნა ამხ. ივანიძე. **ტფილისის ობსერვატორიის კომისარის** მიერ პეტროგრადის ფიზიკურ ობსერვატორიის დირექტორის სახელზე გაგზავნილ მისალმების დეპეშას სპასუხოთ უკანასკნელმა გამოგზავნა შემდეგი დეპეშა: ვესალმები მდგომარეობათა გამო ჩვენ სამეცნიერო მუშაობის გაწყვეტილ კავშირის აღდგენას. მთავარი ფიზიკური ობსერვატორია გთხოვთ მოგვაწოდოთ ცნობანი ობსერვატორიის მოკვლედების, შემადგენლობის და ძალის შესახებ უკანასკნელ წლების განმავლობაში და პირველ საშუალებისთანავე გიიოგზავნოთ აქ წარმომადგენელი ფიზიკური სამსახურის საჭიროო გაეოთიანებისათვის.

— **ხერგო ქავთარაძე.** საქართველოს რევკომის დადგენილებით, ამხ ს. ქავთარაძე დანიშნულია რევკომის საგანგებო რწმუნებულად ბათუმში.

— **ოსმალეთის ლაშქრის** აღმოსავლეთის ფრონტის სარდალმა ქიაზიმ ქარაბეკირ ფაშამ ოფიციალურად აცნობა ჩვენს სარდლობას, მოსკოვის რუსეთ-ოსმალეთის კონფერენციის დადგენილების თანახმად, ძისი ჯარები სცლიან ახალციხე, ახალქალაქი და ბათუმის ოლქს.

— **წითელ არმიელთა ჯამაგირები.** სამხედრო სახალხო კომისარის ამხ. ელიავას ბრძანების თანახმათ სამხედრო სახალხო კომ. სამხედრო მოკავშირეებს მიეწერა: წითელ ლაშქრის თანამშრომელნი ჯამაგირების დაწესებამდე დაკმაყოფილებულ იქნან ფულით ავანსის სახით. რაოდენობა თვიურ ავანსისა დადგენილია 6 დან 10,000 მან. პირველ კატეგორიას ეკუთვნიან ყველა, წითელ არმიელ გუნდის უფროსამდე და სათანადო სამსახურისა, ოომლებიც მიიღებენ 6000 მანეთს, მეორეს გუნდის უფროსიდან—რაზმის უფროსამდე—მიიღებენ 8.000 მ, მესამეს რაზმის უფროსიდან

ძსურველი. პატარა ეურნალსაც სცემს, ამ აზრს ანვითარებს, და სად ეკზემპლიარად გადაწერდას, ურიგებს სახდო ამხანაგებს. რასაკვირველია ყველაფერი ეს დიდად საიდუმლოდ ჰხდება.

უცნაური ბავშვი რიდი ტყდება. დავეკვაციების ზდურბალებზე უფრო ძაფიოდ სრიახს ეს თვისება.

ძისი ანახანაგები დიდ არჩევანში არიან. უფრო სახელოვან, უფრო დიდი ტრადიციების პოლკების იორჩევენ. ბრწყინვალე ძუნდირებზე ფიქრობენ, სასახლესთან დაახლოვებაზე ოცნებობენ. კროპაკკინი მარტო რჩება. შორს ციმბირში ირჩევს წასვლას, ამეთის ყაზაებთან, უბრალო ჯაოში. აზი ვერ შეაცვლევინეს ვერც ვერც ამხანაგების ალაფშოთებამ, უფროსთა გაოცებამ და ვერც ძმის საყვედურებმა. რა უნდოდა ამ „გაუგებარ" და „უცხაურ" ბოჩენინის?—დამოუკიდებლობა. „პიროპითი ცივილიზაციის მოჯალებულ წრის" გარეგ ყოფნა. ეი იქ, ციმბირში ოოგორ სცხოვრობს პატ. კროპატკინი:—„ოთაღენიმე გირვანქა ბუოოთ, ოთაღენიმე ძისხალ ჩაით ტყავის პარკში, უნაგირზე მობმულ პატარა ქვაბით და წალდით, ნაძვის ახლად ნაკაფ ტოტებზე გაშლილ საბნით, ადამიანი გრძნობს თავს საოცრად დამოუკიდებლად წარმოიდგინეთ უცნობ მთებშიც კი, ხშირი ტყით და თოვლით დაფენილ ძოებში". ასე სწერდა ციმბირში პეტრე კროპატკინი. კროპატკინმა პირველად თავისუფლება ციმბირში იგრძნო და როგორც თვით ამბობს, ციმბირშივე დაჰკარგა სახელმწიფო დისციპლინის რწმენა

ციმბირში გადიქცა მისი მომავალ მსოფლმხედველობის პირველ ლაბორატორიად.

აქ ნახა პირველად პოლიტიკური გადმოსახლებულნი, ძთავრობის ძიერ დევნილნი და შეწუხებულნი. ტუსაღთა ცხოვრების სურათები ძეულებენ მას სამხედრო სამსახურს. სამაგიეროდ მეცნიერებას ხარბად ეტანება. სამხედრო ბუნ-

ANTIQUARIAT BUCHHANDLUNG

ბრაზმის უფროსიდან და ზედან—მიიღებენ 10.000 მ.

— **ბემდეგი განაწილების, ოოგორ ტრაცია.** განათლების სახალხო კომ. აცხადებს, ოომ, რადგანაც 16 მარტის 1919 წ. ჟანონო განათლების სამინისტროში ბეჭვდითი ნაწარმოების წადგენის შესახებ არ გაუქმებულა, წინადადება ეძლევა წარმოდგენილ იქნას, ზემოაღნიშნულ კანონის თანახმად განათლების სახალ. კომ. ყველა ბეჭვდითი ნაწარმოები, როკორც დღემდე გამოსული, აგრეთვე რომელიც შემდეგ გამოვა, 14 ცალი, რომელ ენაზედაც უნდა იყოს გამოცემული. ეს გამოცემანი საჭიროა უნივერსიტეტისთვის, მუზეუმისთვის და სხვა.

— **საგიტაციო სამხატვრო გამოფენა.** მხატვარმა მ. თოიძემ რევკომში წაადგინა ავტომობილებზე მოძრავ საგიტაციო სამხატვრო გამოფენის ორგანიზაციის პროექტი.

— **სახალხო აუდიტორ.ა.** მე-2-ე ქართული კლუბი გადაკეთდა სახალხო აუდიტორიად, რომელიც უნდა განაგონ საქართველოს ხელოვნების კავშირის მოდგაწეებმა.

— **პირველი შაბათობა.** აპრილის 2 ს, შაბათს, ტფილისში გაიმართება პირველი შაბათობა საზოგადოებისთვის საარგებლო სასწრაფო მუშაობათა შესასრულებლათ. **გახარებულია** ბემდეგი პროგრამა: ქალაქის გენერალური გასუფთავება ტალახისა და ნაგავისაგან და განსაკუთრებით მტკვრის ნაპირების გასუფთავება. ბემდეგ გახარებულია ბეჭრის ძკენარეების გასხვლა. ქალაქის ბაღების დამარხვა, ქვისა და ქვიშის დამზადება ქალაქის ქვაფენილის შესაკეთებლად, ქალაქის გარეთ ადგილებში ორმოების მოთხრა ელექტრონის განათებისთვის ბოძების დასადგამად და სხვა.

— **ქალაქის რევკომის კომუნალურ განყოფილებაში.** განყოფილების დადგენილებით ყოფილ ქალაქის გამგეობის ყველა განყოფილებაში გაუქმებულია პოლიტიკურ კომისრების თანამდებობები

— **აღმშენებელ მუშათა კავშირში** აღმშენებელ მუშათა კავშირის აღმასრულებელ კომიტეტის დადგენილების თანახმად. კავშირი გაყოფილია ორ განყოფილებაო: ხეზე ძომუშავეთა კავშირი და აღმშენებელ მუშათა კავშირი. დროებით დატოვებულია კავშირის ძველი სასურსათო ორგანო და კომისიების უფლებასაც. 27 მარტისთვის დანიშნუ-

ANTIQUARIAT BUCHHANDLUNG

1812 წ. ჩაიკოვსკის ფრენაში ეწერებაა. ლასარალი, მარქსი, ფლეროვსკი-ბაზარი—ეი მათი შესასწავლი ავტორები. სოფიო პეროვსკაიას ბიხა სოციალისტურ აგიტაციის ცენტრად იქცევა. კროპოტკინიც ისე ბრის, როგორც ერთი პირთაგანი.

პეტერბურგში გეოგრაფიულ საზოგადოების კოლეგია. კროპოტკინი მოხსენებას კისრულობს.

სენსაციას იწვევს. მეორე ღამეს კი ეინდარმები უძასპიხლდებიან. რამდენიმე კვირას „მესამე განყ ფილებაში" ატარეს, შემდეგ კი პეტრე-პავლეს ციხეში გადაყავთ. იმპერატორის ძმა, ბიკოლოზ ბიკოლაიზის ძესთან ინციდენტი ჰხვდება, როცა ეს უკანასკნელი შედის მის საკანში, ძველი ხაცნობ კროპოტკინის სახეზავად. თავ-აწვებული „რევოლიუციონერი უკეთესად ჰხვდება მის იმპერატორობითი უმაღლესობას. პასუხს ოთ აძლევს კეთილ ეზე, გამომძიებელს ოქმი ფაიკითხეთ, იქა სწერია. ორი წელიწადი ზის პეტრე-პავლეს ციხეში. იქიდან გადმოაყავთ ე. წ. „в дом предварительнаго заключения." პეტრე კროპოტკინი ძძიდ ჰხდება ავად. სცდილობენ მახლობლები თავდებობით გაანთავისუფლონ. მაგრამ პოოკუოოი შუბიხი კროპოტკინის დას ეუბნება:—„მოიტანეთ მოწმოთა ეკეთისაგან, რომ თქვენი ძმა ათი დღის შემდეგ მოკვდება და მაშინ გავანთავისუფლებო." მაგრამ კროპოტკინი ძაინც გადაჰყავთ პეტერბურგის განაპირას, საბუდრთა საავადმყოფოში. აქ შეძლება ძიეკ ძეგობეოეს კვლავ დაახლოვებოდა, და გაქცევა ფიქრიც აქ ეამალა. რამდენიძე ფეტატიური გეგმა იქმნა შემუშავებული ბოლოს უფრო რეალურ გზას ეიგანეს საავადმყოფოს პირდაპირ მისმა მეგობრებმა ბინა იქირავეს. როცა ყველაფერი ზად იქნებიდა, სკრიპკას დაუკავშირეს ეს იყო სიგნალი. საიდუმლო ეტლი მოადგა ციხე-საავადმყოფოს. თოფ-მომარჯვებული დარაჯი ფეხ-და ფეხ მისდევ

ANTIQUARIAT BUCHHANDLUNG

ლია პირველი საზოგადო კრება ადმშენებელ მუშებისა. ეს კრება დანიშნულია „მინიონ“ თეატრის შენობაში. ბარიატინსკის ქუჩაზე № 6.

— **სამკურნალო საქმე ტფილისში.** თათბირმა გამოიმუშავი რიგი ღონისძიებათა. რომელთა მეოხებით სამკურნალო დაწესებულებათა უზრუნველყოფა თვითრუულობით, სურსათით და სათბობით სრულიად შესაძლებელი იქნება.

— **ხალვიმი განათლების რეორგანიზაცია.** ჯანმრთელობის სახალხო კომისარიატი იმუშავებს საექიმო ფაკულტეტის რეორგანიზაციის პროექტის. ექიმმა შამშინოვმა პროექტის გამო წარადგინა მოხსენება, რომ საექიმო ფაკულტეტზე შემოდებულ იქმნას საგნობრივი სისტემა და მოხდეს მილიტარიზაცია ფაკულტეტისა სამხედრო დისციპლინის საფუძველებზე.

— **ახალი მოთხრობა.** რედაქციას მოუვიდა ივანე ბაბანაშვილის მოთხრობა: „ღვთის სამართალი“. წიგნი შეიცავს 67 გვერდს და ღირს 300 მ.

— **შრომის სახალხო კომისარიატში.** შრომის სახალხო კომისარიატი იყოფება მუშათა სასახლეში. კომისარიატში 4 განყოფილებაა: საკონფლიქტო, რომელიც სწყვეტს მომხდარ უთანხმოებებს ხელოვანთა და ძწარმოებელთა შორის, განყოფილება შორის დაცვისა—სატარიფო პალატის სამ. გიერო, განყოფილება ძალთა გადანაწილების ადწეოისა და საიხტრუქტორო განყოფილება.

რეგკომის ინფორმაციური. საქართველოს რევკომთან დაარსდა საინფორმაციო ბიუროო, რომელსაც ყველა სახოგადოებრივი და სახელმწიფო საოქოთა ორგანიზაციები ორ დღეში ერთხელ უნდა გაუგზავნონ მოკლე ანგარიში თავის მოქმედებისა ყველა პოლიტ პიალურ საკითხის შესახებ და კვირაში ერთხელ სხვა ყველა დანარჩენი მეახები საკითხებზე. საინფორმაციო ბიუროო აგრეთვე ისახავს მიზნად ძიაწყოს ძალიან ფართო ინფორმაცია საქართველოს, ახალციხეს, სომხეთის და აზერბაიჯანის რევკომებისა. საინფორმაციო ბიუროს ხელში იქნება მიღება საზღვარ გარეთის გაზეთები და აგრეთვე მიღება ინფორმაციისა მოსკოვიდან ტელეგრაფით, ოდიოთი და ფოსტით. ბიუროო ითავსებულია სასახლეში, ოთახი № 10.

— **ბინეთა ინვენტარიზაცია.** საბინაო მესამე განყოფილებამ გამოაქვეყნა, ოთა ოთი კვირის განმავლობაში სახლია კომიტეტებმა დაწესებულ ფორმით წარადგინონ შემდეგი ცნობები: 1) ბინის № 2, გვარი, სახელი და მამის სახელი სახლის პატრონისა, 3, ოთახების რიცხვი ბინაში. 4) ბინაში მცხოვრებთა რიცხვი და 5) თავისუფალ ოთახების რიცხვი.

— **ქალაქის ხანგარეა.** მუშათა და გლეხთა ქალაქ ტფ. მილიციის უფროსმა წინადადება მისცა რაიონების უფროსებს აიძულონ სახლის პატრონები დაიცვან სისუფთავე ქუჩებში და ტროტუარებზე, ამასთან ქუჩების, მოედნების და ტროტუარების დასუფთავება უნდა მოხდეს არა უგვიანეს დამის 12 საათისა და გათავდეს არა უგვიანეს დილის 8 საათისა, ე. ი. ჩვეულებრივ მოძრაობის დაწყებამდე. ქალაქის ჯანმრთელობის კოლეგიის განყოფილებამ თათბირმა დადგინა მიღებულ იქმნას სასწრაფო ღონისძიებანი ქალაქში ეზოების გასაწმენდად ნაგვისა, ეუეყისა, ნეხვისაგან და სხვა.

— **სამკურნალო საქმე ტფილისში.** კოლეგიის ქალაქის განყოფილების და ქალაქის სამკურნალო დაწესებულებების გამგეების შეერთებულ თათბირზე გამოირკვა, რომ ამ ჟამად ყველა ქალაქის საავადყოფოში მწვავედ სდგას საკითხი ავადყოფების თეთრეულოვის, მედიკამენტებით და სურსათით და აგრეთვე სათბობ ძასალით უზრუნველყოფისა, რომლის უქონლობის გამო დაკეტილია მექანიკური სამრეცხაო და არ მოქმედებს აბანოები. თათბირზე გამოირკვა, რომ სამკურნალო დაწესებულებების სამკურნალო მასალებით უზრუნველყოფა ორამდენამდე სძნელია.

— **უმუშევარნი.** ტფილისის შრომის ბირჟამ 1—19. მარტამდის 6.350 უმუშევართა რეგისტრაცია მოახდინა. მათ შორის 3.302 ათმაკაცია და 3.048 დედაკაცი. რეგისტრაციაში მოყოლილთა შორის 33ა ძოზარდია.

— **სამხატვრო სათეატრო კომისია გრუკავრისტასთან.** გრუკავოროსტასთან დაარსებულია სამხატვრო-სათეატრო კომისია. ყველა სამხატვრო-სათეატრო საქმეების ხელმძღვანელობისათვის. ოამდენადაც კი ეს საქმეები შედიან გრუკავოროსტას კომპეტენციის სფეროში, კომისიის უახლესი მიზანია—იეჰქნას სამხატვრო ოპერა-დრამატული თეატრი „სატირო-ბაგიტ“-ისათვის. ქართულ, რუსულ და სომხურ სექციებია ძმედეფოოთ ბიდებით. კომისიის შეიკრებულობაში შედიან: დ. არაყიშვილი, ამხ. გუნია, გ. რობაქიძე, ამხ. ჭიაურელი, ამხ. ვოლსკი, ამხ. ბაბაშიძე, თუმანიანი. კომისიაში სამუშაოდ მოწვეულ იქმნებიან საუკეთესო სამხატვრო და სარეჟისორო ძალები.

ბათუმში

ბათუმის სამხედრო რევოლიუციური კომიტეტი გადადგა. დაარსდა საოლქო რევოლიუციონური კომიტეტი შემდეგ პირთაგან: ამხ. ს. ქავთარაძე, მ. ტოროშელიძე (ფინანსები და სახალხო განათლება), დ. მახარაძე (სასურსათო საქმე), ქაჯაია (რევკომის გამგეობის მართველობა), ამხ. ედენტი სამხედრო, ს. გუბელი იუსტიცია, ი. პევცოვი სახალხო მეურნეობის საბჭო, კ. ქავთარაძე.

ჭ. ბათომისა და ოლქის მუშა-გლეხთა მილიციის უფროსად დაინიშნა ამხ. ურუშაძემ წინადადება მისცა ბათომის ოლქის კომისარს, მილიციის უფროსს, ნაწილებისა და რაიონების კომისრებს და მილიციონერებს დარჩნენ თვის ადგილებზე თანამდებობის ასასრულებლათ. ბათომის მილიციის უფროსათ დაინიშნა ამხ. იმნაიშვილი; მილიციის პოლიტიკურ კომისრად—ამხ. ეპოლ. ყიფიანი.

სახურსათო კომისია. დაარსდა სასურსათო კომისია ამხ. ნ. ბოკორიშვილის მეთაურობით. კომისიის წევრებათ არიან: ქალაქის თავად ნამყოფი გ. ანჯაფარიძე, ვ. კანდელაკი, ი. ფაინშტეინი და მ. ბაღდანოვი.

ნავსადგურში. ნავსადგურის სამხედრო კომისათ დანიშნა ამხ. კვანჭატარაძე. ნავსადგურში დარჩნენ შემდეგი გემები: „ჭოროხი“, „თავრიდა“, „მუშა“, „შევარდენი“, „ეუთაისი“, „მარია“, „გსული“, „წმინდა ნიკოლოზი“, ორი ბარჟა და წვრილი ნავები. 19 მარტს ნავსადგურში შემოვიდა 2 გემი უცხოელთა დროშებით. სამხედრო კომისრის წინადადებით ამ გემებმა დროშები დაუშვეს და დარჩნენ ნავსადგურში. 19 და 20 მარტს ინატოლიის ნავსადგურებისაკენ კავიდა 4 გემი სხვა და სხვა ტვირთით.

სახაფეში. სახაფის კომისრად დაინიშნა ამხ. იაკუბოვი. გაიცა ბრძანება ყველა ფასიან საქოლის შესახვის ბესახებ სახაფის საწყობებში. რევკომის გახარგულებით შეუდგდნეს სახაფეში ყველა აოსებულ საქოლის აღწერას. სახაფეს უწყების ყველა მოხელეები, ბათომში ევაკუაციის წესით წასულნი, რაცხვით 15 კაცი, ბრუნდებიან თავიანთ სამსახურის ადგილებზე.

ლტოლვილთა ევაკუაცია. დაარსდა ლტოლვილთა ევაკუაციის კომისია. ევაკუაციის კომისრის კ. ბოდეანის ხელძღვანელობით. უწყებებს და დაწესებულებებს მიეცათ წინადადება შადგინონ სიები გასაგზავნ მოხელეთა და მათი ქოსკასა.

ბაბინაო განყოფილებაში. საბინაო განყოფილების თავმჯდომარედ დაინიშნა გ. რობინშვილი. დაიწყო ორგანიზაცია ყველა ინიების, მადაზიების, ბაღაზიებია, საწყობების, საოდაფეების და სხვ.

პროკავშირებში. შედგა პირველი სხდომა პროკავშირების ახლად დაარსებულ დროებითი ბიუროსი. აირჩეულ არიან თავმჯდომარეთ ამხ. კულიკოვი, მდივნად თაყაიშვილი და ხაზინადარად ამხ. ცეროსხკი. ბიუროს დაადგინა მისცეს წინადადება ყველა კავშირების გამგეობას, გახაახლონ თავისი მოქმედებანი. ყველა კავშირების გამგეობას, გახაახლა თავისი მოქმედებული უნდა იყოს საბჭოთა რუსეთში პროფკავშირების მიმართულების პროტესტებთან სახელმწიფო მოხელეებს ნაცვლათ მათი კავშირების დაყოფისა სექციებზე, წინადადებაა მიეცათ ეერთდხეი ეოთს კავშირში.

„მოამბე“ დაიწყო გამოსვლა გაზეთმა სათაურით „ბოამბე“ ბათომის საოლქო რევოლიუციონურ კომიტეტისა“.

მიტოვებული ქონება. დაარსდა კომისია და შეუდგა უპატრონო ქონების შეგროვებას, რომელიც მიტოვეს მეუშეკურმა მთავრობამ და სხვა და სხვა პირებმა.

რადიო სადგურზე. ბათომის რადიო სადგურის მავთულები და მისადები აპარატი შეკეთებულია და რადიო სადგურმა დაიწყო მოქმედება.

ბაზარი. შესამჩნევათ გააცოცხლა. აწეული ფასები კლებულობს.

საუბარი ბათომის რევკომის წევრთან ამხ. ტოროშელიძესთან. „მოამბე“ს თანამშრომელთან საუბრის დროს ბათომის რევკომის წევრს ამხ. მ. ტოროშელიძეს უთქვამს. რომ რევკომი ინტენსიურათ მუშაობს საბჭოთა ხელისუფლების მოწყობაზე. განსაკუთრებული ყურადღება მიქცეულია სურსათის გამწვავებულ საკითხზე. მიღებულია საჩქარო ზომები. ქალაქში არსებულ სასურსათო საქონლის აღწერისთვის. უპირველეს ყოვლისა რევკომმა გადასწყვიტა ბათომის გაწმენდა ლტოლვილებისაგან; ეს ხალხის ტალღა, წამოსული აღმოსავლეთიდგან, სპეციალური ეშელონებით დაბრუნდება თავ-თავიანთ ადგილებზე.

ქალაქის და ოლქის დაცვა ამ ჟამად წითელი არმიის სარდლობის ხელშია.

ეროვნულ საკითხს რევკომი, უწევს რა ანგარიშს ოლქის განსაკუთრებულ თვისებებს, მეტად ფრთხილად ეკიდება. მუსულმანთა ეროვნული ინტერესები დაცულ იქნებიან სრულად.

საბჭოთა მთავრობისა „განსაკუთრებულ ხასიათის“ შესახებ საქართველოში ამხ. ტოროშელიძემ სთქვა: ჩვენ ქართველ კომუნისტებს, მტკიცე იმედი გვაქვს, რომ ხხვა საბჭოთა რესპუბლიკების შეფასებით ჩვენი ქვეყანა იქნება სამაგალითო რესპუბლიკა.

სომხეთში

შეტევა ერევანზე.

ოპერატიული ცნობა.

დამშრალი შადრევანის (სუბოი ფონტანი) მიმართულებით: უკანასკნელ ოფიციალურ ცნობებით წითელმა ჯარებმა დაიპირეს დამშრალი შადრევანი და ნოვონიკოლაევკა. შეტევას ერევანზე განაგრძობენ.

ნახიჩევან-ერევნის მიმართულებით: ნახიჩევან ერევანის რკინის გზის რაიონში ჩვენი მოწინავე რაზმები ერთ მანძილზე იმყოფებიან ეერევნიდან.

ახალციხეთის მიმართულებით: წითელ არმიის შეტევა ერევანზე ახალ ბაიზეთის მხრით კარგად სწარმოებს, ამ ადგილის რაიონში სიწყნარეა. ჩვენი ნაწილები დაუბრკოლებლივ მიდიან წინ.

მდგომარეობა სომხეთში.

გრუკავოროსტას თანამშრომელი ესაუბრა სომხეთის სამხედრო სახალხო კომ. მოადგილეს ამხ. ლაზიანს, რომელმაც გადასცა შემდეგი: ეროვნულმა ომებმა. ოომლებსაც აწარმოებდა დაშნაკთა ბორბოტმოქმედი ძთავრობა, შექმნეს სომხეთში სრულიათ კატასტროფიული მდგომარეობა. სომხეთში გაძარცული და დაბეზეული ქვეყანაა.. არ ეთაი არც სუფსათი, არც წარმოება და ეთაი ეთავითეთი ოდხავ წესიერად დაყენებული სასოფლო მეურნეობა. საბჭოთა ხელის უფლებამ დაახაკთაგან მ ეპავიდ ეობათ ეიიდეს ასი ათასობით ლტოლვილნი, გაძარცული გლეხობა და დანგოეტლი წარმოება. მიუმატეთ ამას ეოოოტი პოლიტიკა ბორბოტმოქმედ მენშევიკების მთავრობისა, რომელიც ეო უშვებდა არც ერთ მატარებელს სომხეთისკენ, ოოთიც უწყობდა ამ საცოდავ ქვეყანას სიძბილისა ალოკადას. საბჭოთა რუსეთი და ანერეიჯანი ვერ ეშველეთოდენ სომხეთს, რადგანაც სუფსათის მისაწყობელი ყველა სეიოიახი გზები ბეხშვიკეთის ხელშ. იყო. მაგრამ თვით სომხეთის ფაოგლებშიდაც სასურსათო ტონანიტი დიდხახს მოეწყო, რადგანაც კარაკლისეოევნის ხაზზე ძატარებლების ბიძისვლას ხელს უშლიდენ ქემალისტები და ძალოლ დიდია ბოოძის შემდეგ დაწესდა ამ ხაზზე სამარშრუტო მატარებლების ძოძოაოა.

მიუხედავათ ამისა, წითელი ლაშქარი, რომელიც იდგა სომხეთის ტარგლებში, მოოთხოვდა საკვებს და სურსათს, ოოიმლის მიყოდებაც ნაჩვეხეი ბიზუბები. გამო დიდ სიძხელეს წარმოადგენდა. მოსკოვის კონფერენცია და საქართველოს ბომწყობილეული რევოლიუცია იძლეოდა ამ ძძიძე კრიზისის ბალე გადაწყვეტის იმედს საქართ. იყო ცოტა ბოთძინება და ოსმალები წავიდოოონენ ალექსანდროპოლიდან და გზაც საქართველოთი იქნებოდა თავისუფალი. მაგრამ ხალხის მუდმივმა მტერებმა დაშნაკელებმა, ისარგებლეს რა წითელი ლაშქრის სომხეთიდან დროებით წაძოსვლით ლორის აჯანყებულთა დასახმარებლათ, მოუსპეს საბჭოთა ხელის უფლებს ყოველი ცდის საბუალება და აჯანყეს თავიანთა ძაუზერისტები საბჭოთა წინადმდეგ მათ გააბრიყვეს ოსმალეთის სომხეთიდან რი გამოქცეულები, შექმნეს მათგან ბანდები და დაიპირეს ერევანი. ძლივ ბუ მოიპოვება ცოტად ჯუ ბევრათ კეთილ მოაზროვნე სომეხი, თუ გინდ საბჭოთა ხელისუფლებისადმი მტრულად განწყობილთა შორის, რომელიც არ ეთვლის უაზრობათ დაშნაკელების ამ უკანასკნელ ავანტიურას დაარ[illegible] ხალხი სომხეთის ხელის წინაშე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მე ვრაცხ რომ ძიგალეთად ეთქვა, რომ ჩვენ კათეგორიულად უარსვყოფთ ვრაციანის პროვოკაციას, ვითომ დიდძალი სურსათი და სხვა საქონელი გაზიდულიყოს დამშეულ სომხეთიდან. არც წითელ ლაშქარს და არც საბჭოთა ხელის უფლებს ათ გაუტანიათ არაფერი სომხეთიდან, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ რამოდენიმე ყუთ შუსტოვის კონიაკს, რომელიც სომხეთის რევკომმა საჩუქრად გაუგზავნა ანერეიჯანის დაპრილ და ავადმყოფ მხედრებს. სახელმწიფო ქონების პროფესიონალურმა მძარცველებმა, ინგლის-ამერიკის საქონლის სპეკულიანტებმა, რომელიც გამოგზავნილი იყო მშიერ ლტოლვილებისთვის, ტყუილ უბრალოდ ასტეხეს ლეშეილი.

საბჭოთა ხელისუფლებს არ ეცალათ ეფიქრათ ვინ ეპირებდა ჩაეცა ხურგში დანა საბჭოთა ხელისუფლებისთვის სომხეთში. ძაგრამ ჩვენ საკმაო ძალები გვყავს, არ გვაშინებს არავითარი კონტრრევოლიუციონური მოძრაობა ამიერკავკასიაში. ყოველი ცდა საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ აჯანყებისა ულმობელად იქნება ძოსპობილი. მაგრამ ჩვენ ვუუხვათ სხვა რაზმზე. ჩვენ ვაუხათ იმ ამბოხებულ ხალხისთვის, რომელიც შეიქმნა დაშნაკელები სპროვოკაციის უდანაშაულო მსხვერპლი.

საკითხი ერევნის დაკავებისა არის 2—3 დღის საკითხი, მხოლოდ სისხლი ძმრომელთა მასისა, რომელიც დაიდევრა ამ ბრძოლაში, დეე იყოს უკანასკნელი მსხვერპლი, უკანასკნელ ძმიმე დაძტკიცებად იმისა, თუ დაშნაკელების პარტიიდან სომხეთის სინამდვილეში არ დარჩენილა ეთავითარი კვალი.

საერთაშორისო საგანგრო პალატა.

ლონდონი, 25—3. პარიზში მოწვეულია თათბირი საერთაშორისო სავაჭრო პალატის ორგანიზაციის გეგმის შესაძუშავებლათ. თათბირმა აღიარა, რომ კაპიტალისტური ქვეყნები ეოიცვა ეკონომიურმა კრიზისმა და საჭიროა ამის გამო ძსოფლიო წარმოების გაძლიერეთ: ამიტომ ეს თათბირი საკიროდ სთვლის აირველ ყოვლისა ყველა სახელმწიფოს ძოქალაქეთა შორის უნდა გაძლიეროს მეგობრობა და ხდობა, და გამვითარდეს თანამშრომლობა ძუყვეოოეთ და ვაჭრობის საკითხეთ დაინტერესებულ ყველა სახოგადოებათა შორის. თათბირმა გადასწყვიტა ეიმართოს მთელ მსოფლიოს ძოყოდეთ საერთაშორისო სოლიდარობისათვის.

აღელვება საპერძეთში

ოდესა ძოოტის 20 გაზეთი—„ბესარაბია“ იუწყება, რომ ეთელ საპერძეთში იფეთქა აჯანყებამ. მუშაობა გაძოცადეს გაფიცვა. ფაბრიკები დაბუოული ქალაქები ეთლად სიცელეა.

გაფიცვა პოლონეთში.

ნაუენი. ვარშავიდან ბიდებულია ცნობით, სოფლის ეუმეცა პოლონეთში გამოაცხადეს ბარტის ბოლო ოიცსვებში საყოველთაო გაფიცვა. სოციალისტურმა პარტიამ პოლონეთში ბიძართა აგრეთვე თავის პარტიას მოუოდებით გამოაცხადოს გაფიცვა თანხმობის ნიშნად და ხბარის დასაქეთად გაფიცულ ოკანის გზელთათვის, რომელიც პროტესტს აცხადებენ ოკინის გზეაზე რეპოეიციის წინააღმდეგ.

ხარხეთში

ბერლინი. თეირანში გაოცხადებულია საალეე ეესები. დაბეოუ- ყველა გაზეთები. შეაჩეოეს დეკანეეის გზავნა.

რად

გამოწვეულია მოუსავლობით და სიმშილით შეერთებული პროვინციებში, განსაკუთრებით ფეიზაბადის მაზრაში: ანგარიშობენ 10.000 დემონსტრანტს, მეტად აღელვებულია პოლიციის მთავრობის წინააღმდეგ. რაიბარელის მაზრაში დიდი შეტაკებაა პოლიციასთან. გამოჩენილი რევოლიუციონერები დაპატიმრეს. დიდძალი ბრბოობა დაიფანტა მაზრებში და ანადგურებენ მიწის მესაკუთრეთა მოსავალს.

აჯანყება იტალიაში.

კრასტიანია, 14—3. მილანიდგან ცნობებით, კალაბრიაში ბრბოთა აჯანყებამ იფეთქა. ტოსკანაში საერთო გაფიცვაა, რის გამო სამხრეთი იტალია მოწყვეტილი დარჩა ჩრდილოეთ იტალიიდგან. მოხდა სისხლის ღვრელი შეტაკება. მრავალი დაიხოცა და დაიჭრა. მთავრობის ჯარებმა დააპატიმრეს 1 500 კაცი. მოსალოდნელია საერთო გაფიცვის გამოცხადება იტალიაში.

არეულობა იაპონიაში.

ბერლინი, 25—3. ტოკიოში პარლამენტის შენობის წინ დიდი არეულობა მოხდა, რომლის შედეგ მეორნი დაჭრეს. მთავრობას უნდობლობა გამოუცხადეს იაპონიის ინტერესების დაუცველობისათვის.

მაშინდელი ჩეხო სლოვაკიაში.

ბერლინი, 25—3. ჩეხო-სლოვაკიის სხვა და სხვა ადგილებში სურსათის ნაკლულოვანების გამო რკინის გზელთა შორის იფეთქა არეულობამ. ჩასაქრობად გაგზავნილ იქნნენ ჯანდარმები და ჯარები. მომხდარ შეტაკებას შედეგათ მოჰყვა 17-ს დაჭრა და რამდენიმე კაცის მოკვლა. არეულობა ძლიერდება.

რევოლიუციონური მოძრაობა იაპონიაში.

მოსკოვი, 20—3. სოციალისტურმა ლიგამ იაპონიაში, რომელსაც მთავრობა განუწყვეტლივ სდევნიდა, მოაწყო ტოკიოში მთელი რიგი ფარული მოსამზადებელი კრებებისა გამოჩენილ ჩინელ და კორეელ სოციალისტების მონაწილეობით მოძრაობის რევოლიუციონურ მეგობრების ჩასაშუშავებლად. პოლიციამ გადასწყვიტა ამ კრებების ჩაშლა. გაიგო რა სოციალისტების კონფერენციის კრების შესახებ, პოლიციის უფროსმა ალყა შემოარტყა კრების სახლს. კრების დარბაზში მეიყვანეს ჯანდარმები. ჯანდარმების დასწრებამ კრების წევრებში გამოიწვია აღელვება და კრების თავმჯდომარემ განაცხადა, რომ იაპონიის მთავრობა თვით აიძულებს სოციალისტებს სიტყვიდან საქმეზე გადავიდნენ. ჯანდარმებმა თავ-ჯდომარეს ლაპარაკი აკრძალეთ შეაწყვეტინეს. ჯანდარმერია უდიერ ადამიანდა და სოციალისტების კრებამ დადგენილება გამოიტანა, რომ საჭირო და აუცილებელია შეუდგეს მუშათა და გლეხთა უფლებისათვის ბრძოლას.

ჩინეთი და ხაბეთი რუსეთი.

ირკუტსკი. 17—3. კომუნისტურ „ზორეულ ადმოსავლეთის სიმართლეს" იუწყება: კანტონის მთავრობამ შეიმუშავა შემდეგი დებულებანი საბჭოთა რუსეთან განზრახულ პოლიტიკურ ურთიერთობისა: 1) კანტონის მთავრობა სცნობს საბჭოთა რუსეთს საერთაშორისო ურთიერთობაში, 2) ნება ეძლევა ბოლშევიზმის პროპაგანდა ჩრდილოეთ დასავლეთის პროვინციებში.

პროფესორობა მე ხეკაში.

ბერლინი. 25—3. მექსიკის რკინის გზის მუშებმა წარუდგინეს მთავრობას მოთხოვნილება პროფკავშირების ოფიციალურათ ცნობის შესახებ.

რკინის გზის მოხელენი, თუ ვინიცობაა უარი ეთქვათ მათ მოთხოვნილებაზე, იშუქრებიან გაფიცვას.

ირანის კომუნისტურ პარტიის „ადალეტი"-ს ტფილისის ბიუროს მოწოდება.

ამხანაგო სპარსელებო! გაღვიძეო, გაახილეთ თვალი, მიაპყარით ყური, დაინახეთ, თუ რანაირ ტანჯვას განიცდის თქვენი სამშობლო, რომელიც წარმოადგენს თავის საუკეთესო შვილების—დიდ პოეტების და მოაზროვნეთა საფლავს. ვის ხელში გადადის ხალხისუფლება ამ ისტორიაში განთქმულ ქვეყნისა. დაინახეთ. თუ როგორი ორპირი ხალხი, ვერაგი მონები გაიძვერა ინგლისისა განაგებენ თქვენი ქვეყნის ბედს. უკანასკნელი დეპეშები იუწყებიან, რომ სეპეხდარ-აზიმის კაბინეტი დაეცა და მის ნაცვლათ ხელისუფლება გადავიდა ინგლისის მიერ დაქირავებულ სიიდ-ზიაპაშა-ის ხელში. ვის გასინჯე და ვეუის შევეყარეთ, მაშინ, როცა საქართველოს მშრომელთა მასებმა ჩაშოგდეს მენშევიკური მთავრობა, აიფრიალეს წითელი დროშა, როდესაც ენზელსა და რეშტში აღმართულია რევოლიუციონური დროშა, ეს ავანტიურა ყაბათაბაის მიერ ხელისუფლების ჩაგდება, ნუ თუ გაიძვერა ინგლისის პოლიტიკის თაბაში არ არის.

ეს გასაგებია. წყალ წადებული ხავსს ეკიდებოდა. ეს უკანასკნელი ცდა ინგლისისა, რომელიც სცდილობს თავის აგენტების საშუალებით ჩააქროს რევოლიუციონური ალი სპარსეთში. ტყუილად! ინგლისისაგან დაბეჩავებულ და შეურაცყოფილ სპარსეთის ხალხს კარგად ესმის ნამდვილი წყარო ამ მატყუარა სოციალისტურ ხელის უფლებისა. შევიწროებულ და დამცირებულ სპარსეთის მშრომელ მასსის სახელით ჩვენ ბმა მადლათ ვაცხადებთ: ბატონო ინგლისელებო, სისხლის მსმელო ლორდებო, თქვენ გსურთ, რომ მთელი აღმოსავლეთი იყოს თქვენი მონა, თქვენ გნებავთ თქვენი ბედნიერება და კეთილ დღეობა ააგოთ ჩვენს უბედურებაზა და დაბეჩავებაზე, მაგრამ გახსოვდეთ, რომ ახლოს არის საათი, როდესაც აღსდგება მთელი აღმოსავლეთი წითელი დროშით, როგორც ერთი კაცი, და აღგვის თქვენ დედამიწის პირიდან.

ამხანაგებო, გაზეთ „რეტ"ის ყოფილ დაქირავებულ რედაქტორს, ეხლა მინისტრთა თავჯდომარეს, თუმცა ბევრი კარგათ იცნობს. ამ ინგლისელების აგენტს, მაგრამ არაფერი დაშავდება, თუ მოგაწვდით ზოგიერთ ცნობებს მის მოღვაწეობის შესახებ. ამ დაქირავებულმა აგენტმა მთელი თავისი პოლიტიკური ფიზიანომია გამოამჟღავნა ინგლისელების ფულით გამოცემულ გაზეთის „რეტ"-ის გამომცემლობის დროს ეს გამყიდველი ჟურნალისტი ყველაზე გააფთრებული მომხრეა სპარსეთ ინგლისის ხელშეკრთლობისა, რომლითაც ინგლისს მიეყიდა 2 მილიონ გირვანქათ სპარსეთის მთელი სიმდიდრე. რაც შეეხება სხვა ბის ამხანაგებს, რომლებიც ეხლა მინისტრების, ესენიც, როგორც ის, არიან გაიძვერა და საშიშროების მოლალატენი. ჩვენ არ გვსურს გავაგრძელოთ ამ ავანტიურისტების დახასიათება რადგანაც დარწმუნებული ვართ, რომ სპარსეთის ხალხმა კარგათ იცის მათი მოღვაწეობა და ხელს შეუშლის მათ იმ უსინდისო ზრახვათა ასრულებას, რომლებიც საბოლოოდ შეარყევენ ხალხის უფლებას.

საადყო წესები.

მოსკოვი, 26—3. იმის გამო, რომ შუა გერმანიაში მუშათა გამოსვლები თანდათან მასიურ ხასიათს ღებულობს, გერმანიის მთავრობა მდგომარეობას სეგრიოზულად სთვლის, პრუსიის საქსონიაში საგანგებო წესები გამოცხადებული.

ხაბერძნეთი და ქემალი.

მოსკოვი. 25—3. საბერძნეთის ჯარები მცირე აზიაში შეტევაზე გადავიდნენ მუსტაფა ქემალ ფაშის ოსმალეთის ჯარების წინააღმდეგ.

მდგომარეობა ინგლისში

ლონდონი. გაზ. „მუშათა ბელადი"სწერს უმუშევართა უკანასკნელმი დემონსტრაციამ ლონდონში მძიმე შთაბეჭდილება მოახდინა. მუშებს სიარულზე ეტყობოდათ ფიზიკური დალალვა. მანიფესტანტებს გაცვეთილი ტანისამოსი ეცვათ და მათ ემჩნეოდათ სასოწარკვეთილება, ამ დემონსტრაციამ დაასურათა ტრაგედია, რომელსაც განიცდის მილიონი ოჯახი ინგლისში. უმუშევართა საერთო რიცხვი უდრის 2 მილიონს. მათ შორის არა ნაკლებ ნახევარ მილიონისა ქალია. მოშორებულნი დაზგებს მუშები ეხლა დაცემულნი არიან სულიერადაც და ჯანითაც. ისინი არიან ბსხვერპლნი კაპიტალიზმისა.

ხაქონელი ხაზღვარგარეთიდან

ოდესა, 24—3. ოდესის პორტში მოვიდა (დამახინჯებულია) რომელმაც ჩამოიტანა ქვანახშირი და მანუფაქტურა. იტალიის გემმა ნოვოროსიისკში გადმოტვირთა მედიკამენტები. სტამბოლიდან რუსეთში გასამგზავრებლად ემზადება ამერიკის გემი საქონლით დატვირთული.

მუშათა გამოსვლა შუა გერმანიაში.

მოსკოვი, 26—3. შუა გერმანიაში გაფიცვა თანდათან მატულობს. გაფიცულია 22000 მუშა. ზოგიერთ ქალაქებში მოხდა შეიარაღებული მუშებისა და პოლიციის შორის შეტაკებები. ჰამბურგის მუშები მზარს უპერენ აჯანყებულებებს. გაფიცვას ბელს უწყობს აგრეთვე მთელი რიგი გერმანიის ქალაქების მუშებისა.

გენო ერდმანი †

თებერვლის 19-ს ბერლინიდან შემატყობინეს რომ ბერლ. უნივ. ფილოსოფიის ორდინარული პროფესორი, პრუსიის აკადემიის აქტიური წევრი, ბერლინის უნივერსიტეტის ფილოსოფიური სემინ. დირექტორი ბენო ერდმანი თავის სიცოცხლის მე-70 წელზე უეცრად გარდაცვალილა.

ერდმანი შლეზიელი, ლარიბი პროტესტანტული პასტორის შვილი იყო. სამოცდაათი წლის მოხუცი რომ კათედრიდან გადმობედავდა თავის აუდიტორიას, მის ფართე მუქ-ლურჯ თვალებში კისკასობდა ხალისიანი მისტიციზმი ლუთერ-იაკობ ბოეჰემისი.

ერდმანი ცელლერის, ჰარმსის და ჭელმჰოლცის მოწაფეა.

ბონის უნივერსიტეტში ჯერ კიდევ პრივატდოცენტ ერდმანში ვრცელი ფილოსოფიური მრეველი ახალ კანტს ჰხედავდა.

1909 წლიდან იგი ბერლინში გადადის. აქ განაგრძობს მუშაობას ფილოსოფიური სამება ალოის რილ, შტუმფი და ბენო ერდმანი.

ერდმანის პირველი შრომა შეეხება მარტინ კნუცენს, კანტის მასწავლებელს. მისი დროის ბუნების მეტყველურ-ფილოსოფიური მიმდინარეობის თვალსაჩინო იდეოლოგი იყო ერდმანი, მაგრამ ვილჰელმ დილტაის იდეურ დაძღვევას სცდილობს. ლილტაის სიკვდილს შემდეგ ერდმანის რედაქციით მზადდება კანტის ნაწერების უახლესი გამოცემა. ეს კაპიტალური შრომა თითქმის მზათაა.

ერდმანივე სათავეში უდგა აკადემიის ლაიბნიცის წერილების შეკრებას.

როგორც ლოდიკაში ისე ფსიხოლოგიაში ერდმანმა საკუთარი გზები მოსძებნა. მისი ნაწერები გაბნეულია აკადემიის პუბლიკაციებში, ფილ. ისტორიის არქივში და სხვა სამეცნიერო პერიოდიულ გამოცემებში. მის ახალ თეორიებს შორის საგულისხმოა აპერცეპციის თეორია, თეორია ტიპებად დაყოფისა, აზროვნების და ენის პსიხოლოგია.

მის კაპიტალურ შრომებში უნდა მოვიხსენიოთ ლოდიკა (ორი ტომი), რომელიც დაუსრულებელი დარჩა.

ერდმანი თუმც ძველი ტიპის პროფესორი იყო, მაგრამ იგი მოკლებულ იყო ყოველნაირ აკადემიურ კონსერვატიზმს; იგი დიდის ინტერესით ადევნებდა თვალს ამ უკანასკნელ 5 წლის განმავლობაში კათედრის გარეშე მდგომ გერმანელ ახალგაზდა ფილოსოფოსების გამოსვლას. როცა გრაფ კაიზერლინგის და შპენგლერის ვარსკვლავები გამოჩნდნენ, მან ყველაზე ადრე დაარღვია სიჩუმე და ახალგაზდობას მიუთითა ახალგაზდა „მეამბოხეზე." ნეოპლატონიკი კაიზერლინგი, რომელიც ახლა მუშაობს ბერიჰატეტიკულ აკადემიის დასაარსებლად მის ყურადღებას იპყრობს.

დღეს ფილოსოფია ირაციონალ გზებს ეძებს... სთქვა ერთხელ ერდმანმა როცა კაიზერლინგ შპენგლერზე იყო ლაპარაკი, მის სემინარში.

მის სიკვდილს მთელი კულტურული ადამიანობა იგლოვებს. მის სემინარში თავს ვიყრიდით: არაბები, ჩინელები, ჰინდუ, ჰაჰტ, იაპონელები, ისპანელები, ამერიკელები; ქართველები.

განსაკუთრების სიმპატიით უყურებდა იგი ქართველებს. როცა ბერლინში ახლად ჩამოსულ ქართველების მიღება გაჭირდა მე შევატყობინე ეს. ერდმანი ნაადამყოფარი წავიდა სამინისტროში და მისი ცდით მიიღეს არა ერთი ქართველი ბერლინის უნივერსიტეტში.

ბედნიერი ხარ ძვირფასო მასწავლებელო რომ გამართლებული ინტელექტუალური სინიდისით ჩახვედი ლანდების სამყაროში.

„ოფა გამხახურდა".

ტფილისი
1921 წ. მარტს

ისტორიული ცნობები გორჩალოს მაზრის შესახებ

ბორჩალოს მაზრაში იყო სამი საეპისკოპოსო და ერთიც სამიტროპოლიტო. ეს სამი საეპისკოპოსო და სამიტროპოლიტო რას აკეთებდნენ მაზ, თუ ბორჩალოს მაზრაში ქართველი სოფლები არ გაბლდათ.

დიახ, ბორჩალოს მაზრა ქართველის სოფლებით იყო სავსე და ამიტომაც იყო იქ იმდენი კათედრები. ამას გარდა ითქმის ისიც, რომ ბორჩალოს მაზრის შემდეგ, ქართლის საზღვარში შემოდიოდა მთლად ლორი და ბამბაკიც. საქართველოს საზღვარი იყო შამქორის მთასთან.

ეს რომ ცხადია და მართალი, ამას ასაბუთებს ის გარემოებაც, რომ ქართველთ თავად-აზნაურთა მამულების რიცხვი გადადის თითქმის ნახევარი განჯის გუბერნიამდის, თვით ორბელიანი და ბარათაანთ მამულების ტყე და მინდორ-ველები განჯის გუბერნიაში გადადის და თუ ბორჩალოს მაზრა სომხეთის გახლდათ, მაშინ იქით ვიღა აძლევდა ამ ქართველ მეგატონეებს მამულებს. დავანებოთ ამას თავი და გადავალ ეხლა ცოცხალს ისტორიულს ფაქტებზედ.

აი ესეც ისტორიული ფაქტები, რაც დაურღვეველად ასაბუთებს, რომ ბორჩალოს მაზრა საქართველოს საკუთრება არის და არა სომხეთის, ანუ არმენიისა.

დიდი ბოდნარის ხიონი, უეუმბათო, ვრცელი ტაძარი, აღუშენებია 29 მეფე ფარსმანს მე-5 საუკუნეში. შემდეგ ამისა, აქ დაარსა საეპისკოპოსო კათედრა ვახტანგ გორგასლანმა. დღეს ეს ეკლესია უკავიათ სომხებს. სომხები ამბობენ ამ ტაძრის ხეობას სომხურად „ბოდ ნაფორას" ე. ი. ბოლნისის ხეობა, ვითომ სომხეთიაო.

წულურდის მონასტერი, გუმბათიანი, მშვენივრად ნაშენი, უგუმბათო, აქ ეპისკოპოსის კათედრა არსებობდა მე-18 საუკუნის ნახევრამდე. ეს ტაძარი მაშაურის მხარეს სდევს, ორბელიანთ მამულში.

დმანისის ტაძარი, ძველი კათედრა ტაშირის მხარეს საეპისკოპოსო, მშვენივრად ნაშენი, უგუმბათო. აქ არსებობდა ეპისკოპოსის კათედრა მე-18 საუკუნის ნახევრამდის. დღეს ამ ტაძრის მიდამოები მანთაშოვს ეკუთვნის, ამიტომ ამბობს ვ. ორბელიანი:

„გ ჰ ჭრი დმანისო, და დაინთქე უფსკრულსა შინა,
დღეს სატანჯავად, რომ არ მიდგე ჩემთ თვალთა წინა"-ო.

ოალკის ტაძარი, მშვენივრად ნაგები, იჯდა აქ ეპისკოპოსი, რომელიც განაგებდა ტაშირის კუთხის ქართველთა ხალხის საქმეებს და თრიალეთისას. ეს თრიალეთი ბორბალოს საზღვარზედ გახლავსთ.

ვარდის უბნის მონასტერი, უგუმბათო, მშვენივრად ნაგებ-ნაშენი.

პირდერუდად წოდებული მონასტერი, კლდეში გამოკვეთილი, დიდის შენობებით შემკობილი, ვახუშტის დროს, აქ იჯდა არქიმანდრიტი. სწერენ, რომ ეს მონასტერი ქართველ მეფეებს აღუშენებინათ მეათე საუკუნეში.

ქციის ხეობაზე არის მონასტერი, ერთი გუმბათიანი ალაშენა მირდატ მეფეშან, შემუსრა ლანგ თემურმა. მეორე არის მცირე მონასტერი, სადაც 1740 წ. იყო ერთი მღვდელი.

ქომლოს მონასტერი, ქართველ მეფეთაგან აღშენებული მე-11 საუკ. დღეს უპყრიათ სომხებს.

ძველი ბეშმარიტის მონასტერი, ქართველ მეფეთაგან აშენებული, დღეს უპყრიათ სომხებს.

რუსთავის მცირე ეკლესია, რუსთაველებისაგან აშენებული, ალგეთის ხეობაზე, არაშენდას ტყეში, დღევანდლამდე სდგას მთლად.

მანგლისის ეკლესია, აშენებული კონსტანტინე იმპერატორისაგან, ქართველთა გაქრისტიანების დროს, შემდეგ აქ იჯდა ქართველი ეპისკოპოსი, ეს დაადგინა ვახტანგ გორგასლანმა. ამ მონასტერში დაცული იყო იესო ქრისტეს ფეხის ფიცარი. შემდეგ საუკუნეში აქ ერთ კედელზე დაუხატავთ მაჰმადი ლორზე მჯდარი. ეს ტაძარი არსებობს დღემდე მთლად.

გუჯარეთის მონასტერი, მშვენიერი ნაშენი, მშვენიერს ადგილას, მრავალ შენობით შემკობილი, დღეს დარღვეული.

კაბენის მონასტერი, დედათა სადგომი მონასტერი, ვრცელი, გუმბათიანი მშვენიერად ნაშენი მე-18 საუკუნის ნახევარს შემუსვრილ იქმნა.

თელეთის ეკ. [illegible] ბებს უპყრიათ.

რუსთავის ტაძარი, [illegible] ქალაქად წოდებული აღშენდა მე-11 საუკ. აქ იჯდა ეპისკოპოსი, მე-18 საუკ. აქედამ კათედრა, ბარტყოფს გადაიტანეს, დღეს ამის ნაშთიც აღარ არსებობს.

ფიტარეთის ტაძარი, შესანიშნავი ტაძარი თავის ხუროთ-მოძღვრებით, მხატვრობით და ადგილმდებარეობით.

ახტალის ეკლესია ტაძარი, დღეს მცირედ განახლებული აღშენებული ვახტანგ გორგასლანისაგან, აქ იჯდა მთელი ამ კუთხის მიტროპოლიტი, ამის სამწყოს შეადგენდა ხუნანი, გარდამანი, მოვაკაკანი ბერდუჯის მდინარე.

ჯუჯაბის მონასტერი, გუმბათიანი დღეს დაქცეული.

ბოდორნის ეკლესია, გუმბათიანი ვრცელი.

ახბატის ტაძარი, აღშენებული მე-12 საუკ. თამარ მეფის დროს, დღეს უპყრიათ სომხებს.

ხანძთის ტაძარი, აღშენებული მე-12 საუკუნეში მხარგრძელთაგან, დღეს უპყრიათ სომხებს.

სხვა ნაშტები აქ აღარ მოგვყავს ეს ვიკმაროთ.

ახლა ითხვას ვაყენებთ ჩვენ მოწინააღმდეგე და მოდავე სომხეთის წინაშე თუ ბორჩალოს მაზრა სომხეთის საკუთრება იყო, სომხის ერით იყო დასახლებული, მაშინ ამდენი ნაშთები ქართველთა, ეკლესიები, საეპისკოპოსოები და ერთიც სამიტროპოლიტო ვისთვის იყო საჭირო.

ამიტომ სადი ლოდიკა გვაუწყებს, რომ ბორჩალოს მაზრა ისტორიულათ ქართველის საკუთრებათ იქმნეს ცნობილი. თუ ვინმე რამეს იტყვის ამის შესახებ, ამაზედ კიდევ ჩვენ აი რას ვეტყვით: ბორჩალოს მაზრაში სომეხთა რიცხვი გაჩნდა მეჩვიდმეტე საუკ. დამდეგს. აქედამ ქართველობა შაჰ-აბაზმა სპარსეთში გადასახლა და მათ მაგიერ მერე აქ სომხები ჩამოსახლდენ. ეს არის მისი მიზეზები, რომ აქ ქართველობა შემცირდა. აქ ჩვენ ვილაპარაკებთ ეხლა მოკლეთ მას ზედა, თუ პაველ ციციშვილს რა დავალება მისცა ალექსანდრე იმპერატორმა და ან კნორინგმა რა ასწავლა, იმასაც მოვიყვანთ თუ ციციშვილმა თავის სამსახური და ვალი როგორ შეასრულა. რასაკვირველია მოკლეთ უმთავრესათ კი ყურადღებას მივაქცევ რომ ვისაუბრო იმ გარემოებაზედ, თუ ციციშვილმა როგორის ოსტატების ეშმაკობით დაიწყო ქართველებში მოქმედება:

ბ. ჯ.

სოც.-ფედ. პარტიაში

ტრამვაის მუშა მოსამსახურეთა სოციალისტ- ფედერალისტთა ორგანიზაციის მიერ მარტის 26-ს მოწვეულ საზოგადო კრებაზე ტრამვაის პარტის მთავარ, სიხელოსნოში, რომელზედაც დაესწრო ორი ათას კაცზე მეტი ანხ. შალვა ნუცუბიძემ გააკეთა მოხსენება თანამეოროვე მომენტის შესახებ.

მოხსენების შემდეგ ილაპარაკეს კომუნისტურ პარტიის წევრმა ძველაძემ და ჭელიძემ, ამხ. შალვა ნუცუბიძის სიტყვამ დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა, დამწერ მუშა მოსამსახურეებზე, რომელსაც ტაშით აწყვეტინებდნენ სიტყვას.

კრება დაიწყო 6 საათზე და დასრულდა 10 საათზე, როგორც ტრამვაელმა ამხ. განაცხადეს ასეთი მრავალ რიცხოვანი კრება პირველად ყოფილა ტრამვაის სახელოსნოში.

რედაქტორი თედო ლალონტი.
გამოცემა დრ. მთავარი კომიტეტისა.

დავკარგე პასპორტი მარტყოფიდან. მოცემული მასთან ერთად ბაზინიდან მიცემული პატენტი ვაჭრობისა ანდონ მერაბოვისა, რასაც გაუქმებულად ვთვლი. 4762

დავკარგე პასპორტი მოცემული ფოთის პოლიც. მიერ 1916 წ. ნოემბერში, ნიკოლოზ ბესარიონის ძე ალავიძის სახელზე, რომელიც ჩითვლება გაუქმებულად. 4763

დავკარგე კოოპერატივ „მეურნეს" წიგნაკი მიხეილ ანდრიას ძე ბალაბას სახელობაზე, რაც უნდა ჩითვალოს გაუქმებულად. 4761